

11. - 13. 09. 2009.

U organizaciji PD Pobjeda iz Beograda i PD Hrid iz Plava, treći put ove godine, pod sloganom "Prokletije bez granica", organizovana je akcija uspona na jedan od vrhova Prokletija, ovaj put na najviši vrh Crne Gore, Zlu Kolatu, 2534 m.

U Crnu Goru smo krenuli sa tri minibusa u petak, 11.09.2009. u 20 sati. Samo što smo izašli iz Beograda, imali smo kvar na jednom minibusu, tako da smo morali da sačekamo da stigne drugi, kako bi sa sat i po zakašnjenja nastavili dalje. Iako smo pravili kratke pauze usput, put se dosta odužio, pa smo u Vusanje odakle smo krenuli na uspon, stigli tek nešto pre 7 sati. Sa planinarima iz Vranja koji su došli svojim kolima, iz Srbije nas je bilo 52 planinara, a na uspon je zajedno sa domaćinima krenulo 70 planinara.

Iz Vusanja smo krenuli oko 7 sati, seoskim sokakom od karaule, pored džamije, i onda desno, putem koji vodi do zaseoka Zarunica u kome postoji još svega par kuća. Nastavljamo dolinom Bjeličkog potoka koji razdvaja padine Bora sa severne, od Bjelića sa južne strane. Vreme je tmurno, nije hladno, ali sve miriše na kišu.

Dolina Ropojane sa Karanfilima

Vodiči

Markirana staza vodi prvo kroz šumu, a onda pašnjacima do katuna gde ima izvor planinske vode. Sve vreme, desno od nas, uzdižu se strme stene Bjelića. Staza je sve manje travnata, a sve više nailazimo na stene.

Pravimo kraće pauze usput, sve nekako žurimo, vreme se sve više kvari. Dolazimo do prevoja između Bora i Kolate koji se zove **Ćafa Borit**.

Ćafa Borit

Odatle počinje strmo kamenje Bjelića, jer mi od prevoja skrećemo na jug ka Kolati. Neko u grupi komentariše kako smo već popeli 850 m visine. Sve do tog prevoja, uspon je bio skoro kao neka lakša šetnja. Odatle već nije više tako.

Ulazimo u kraški predeo, stenovit, sa puno škrapa, pukotina, uvala, sa malim kularima, nepravilnim preprekama na stazi, koje nas dosta usporavaju.

Kraški oblici

Stene

Sve bi nekako bilo lakše da je lepše vreme. Osvrćem se i gledam prelepe obrise Karanfila, na horizontu vidim Volušnicu i Popadiju, samo na momenat sam uspela da vidim i Trojan iza, ali ga je magla vrlo brzo pokrila.

Nešto lakši teren predstavlja ulazak u travnatu dolinu koja odvaja Kolatu od ostalog dela Bjelića, kroz koju prolazimo desnom padinom, lako uočljivom stazom, bez gubljenja visine.

Na samom početku doline nailazimo na otvor u steni, tj. Ledenu pećinu.

Ledena pećina

Sad već ne možemo da ignorišemo sitnu kišicu koja nas dugo prati pri usponu. Dolinu zatvara prevoj **Preslopit (2034m)**, koji istovremeno predstavlja granicu sa Albanijom.

Odatle krećemo levo (na jugo-istok), prvo podnožjem Zle Kolate, da bi se posle stotinak metara spustili u dolinu koja razdvaja Dobru i Zlu Kolatu. Sledi najteži deo uspona. Ide se travnatim terasama koje su odvojene nekoliko metara visokim stenovitim odsecima, uz padinu Dobre Kolate, ili kako se naziva Leđa Kolate. Problem je utoliko veći što su stenoviti delovi klizavi, pa maksimalno moramo da budemo oprezni.

Podnožje Zle Kolate

Leđa Kolate

Konačno stižemo na prevoj (2421m) između Dobre i Zle Kolate. Tu već vreme više nema milosti. Završni uspon na Zlu Kolatu penjemo sa jakim vetrom, maglom, više ne pada kiša, već su to ledene kuglice koje bodu po licu. Toliko se vreme pogoršalo da odustajemo od uspona na Dobru Kolatu.

Na samom vrhu se zadržavamo jako kratko, jer smo odjednom svi promrzli. Meni su se smrznule ruke, pa ne mogu više ni da fotografiram. Kratko pogledam na sat i vidim da nam je trebalo 6 sati za uspon. Ne znam koliko je to kilometara, ali je uspona 1500 m.

Deo grupe na vrhu

Žao mi je što se ništa više ne vidi, a znam da bih videla i Đeravicu, Maja Rosit, Maja Jezercac, Karanfile, a da ne pričam o Dobroj i Ravnoj Kolati koje su na dohvat ruke... Kažu da se sa Kolate, kada je lepo vreme, prostiru najlepši pogledi prema vrhovima Prokletija.

Gogan i ja krećemo odmah nazad. Niz Leđa Kolate silazim dosta teško. Stene su još klizavije, a kiša ne prestaje. Do Ledene pećine nas dvoje uopšte nismo napravili pauzu. Tek tu, sklonjeni malo od kiše, presvlačimo se u suhu odeću kako bismo se bar malo zagrejali, jedemo po sendvič i nešto slatko i već sve izgleda drugačije. Foto-aparat sklanjam u ranac, jer nema svrhe da mi pokisne.

U Vusanju smo nas dvoje bili u 17 sati. Ukupno prešli po (GPS-u) oko 19 km, visinski preko 1610 m uspona, sa visinskim oscilacijama na stazi, a u silasku isto. Grupa pešačila 10-11 sati, sa jako kratkim pauzama.

Od 70 planinara koji su pošli na uspon popelo se nas 65, od 52 planinara iz Srbije, popelo se 48 planinara. U ovakvim vremenskim uslovima lep uspeh.

Minibusevi su nas odvezli u Plav gde smo pojeli čevape. Deo grupe je ostao u Plavu da spava, a mi ostali smo otišli u podnožje Bogićevice, u Babino polje (1480m), gde smo u planinarskom eko-kampu (kućicama) prespavali.

Nedeljno jutro nas je dočekalo sa jakim kišom, tako da je planiran obilazak Hridskog jezera otpao. Doručkovali smo u Plavu, prošetali pored Plavskog jezera, sa čežnjom gledali na Visitor, pozdravili se sa domaćinom Enkom iz Plava, i krenuli put Srbije.

Uputili smo se ponovo ka Ribarićima, a zatim pored jezera Gazivoda, do manastira Crna Reka. Put do manastira je asfaltiran, ali se pri samom kraju puta, na stotinak metara do manastira obrušilo celo brdo, tako da smo taj deo prepešačili. Iako sam već bila u manastiru, svaki susret sa njim je doživljaj koji ne treba propustiti.

Crna Reka

Manastir Crna Reka predstavlja jedinstvenu arhitektonsku celinu i pravi je dragulj srpske srednjovekovne kulture. To je monaška isposnica, smeštena u klisuri Crne Reke. Poput lastavičjeg gnezda priljubljena je uz strmu stenu, visoko iznad reke ponornice. Okružena je bujnim stoletnim šumama. Posvećena je svetim Arhangelu Mihailu i Gavrilu. O ranoj prošlosti manastira, ne zna se dovoljno. Po jednom predanju, nastao je u 13. veku, a drugo govori da je podignut neposredno posle kosovske bitke. Ktitor je takođe nepoznat. Dugo vremena manastir je bio napušten i zapostavljen. Osamdesetih godina prošlog veka počinje materijalni i duhovni procvat Crne Reke, kada polako izlazi iz anonimnosti u kojoj je tavorila punih 700 godina.

Do Novog Pazara smo brzo stigli i odmah se uputili ka Đurđevim Stupovima. Mnogo puta smo u našim planinarskim pohodima bili u Novom Pazaru, ali nikad nismo stigli da obiđemo ovaj manastir. Stalno smo ga gledali sa puta i utoliko mi je draže što nam ovog puta nije promakao.

O posebnom značaju manastira, pored starih biografskih tekstova, govori i izuzetan položaj manastira podignutog na samom vrhu istaknutog uzvišenja, kao i osobena arhitektura crkve svetog Đorđa sa dve kule-stolpa koji su dali kasniji naziv i crkvi i manastiru - Đurđevi stupovi.

Đurđevi stupovi su manastir SPC, posvećen svetom Đorđu koji se nalazi na brdu iznad Novog Pazara, u Starom Rasu. Đurđevi stupovi su jedan od najstarijih srpskih manastira. Manastir je podigao veliki župan Stefan Nemanja u prvim godinama posle stupanja na presto velikog župana (izgradnja je završena 1171. godine), a crkva je oslikana oko 1175. godine. Manastir je uvršten u svetsku kulturnu baštinu i pod zaštiom je UNESKO-a. Manastir postoji već preko 830 godina, a od toga je 300 godina u ruševinama i 40 godina se obnavlja. Danas je manastir velikim delom obnovljen. U manastiru živi 7 monaha i iskušenika.

Đurđevi stupovi

Po pisanju biografa Stefana Nemanje, njegovog sina Stefana Prvovenčanog, manastir je nastao tako što se Nemanja, dok je bio zatvoren u jednoj pećini, zavetovao da će izgraditi manastir posvećen svetom Đorđu.

Drugi ktitor manastira bio je kralj Dragutin koji je dogradio manastirsku crkvu i oslikao njenu pripratu. On je iz Srema, gde je živio, prenet u manastir svetog Đorđa i tu sahranjen 1316. godine. Manastir Đurđevi stupovi je zapusteo 1689. godine, nakon Austro-turskog rata, kada je poslednjih 16 monaha koji su činili bratstvo napustili manastir i pred Turcima pobjegli na sever. Tokom naredna dva veka Đurđevi stupovi su postali ruševina koju su ratovi još više razarali.

U drugoj polovini dvadesetog veka počeli su radovi na istraživanju i obnovi manastira. Arheološki i restauratorski radovi vođeni su između 1960. i 1982. godine u okviru velikog projekta vezanog za Stari Ras i Sopoćane, koji su skupa od 1979. godine uvršteni u UNESCOvu listu svetske kulturne i prirodne baštine.

Izveštaj i fotografije - Kocić Dragica, PD Pobeda

Vođa akcije - [Milan Lončar](#), PD Pobeda

Pomoć. vođe - Gogan Kocić, PD Pobeda